

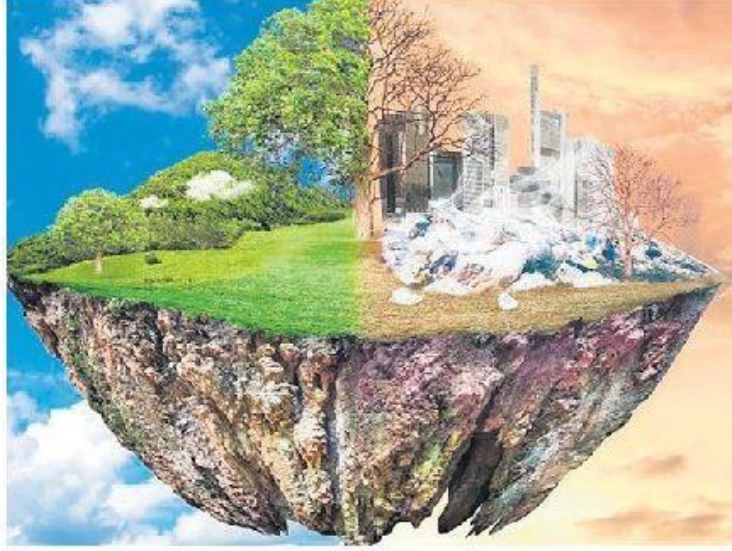
MEDYA TAKİP DOSYASI

04 Aralık 2023 Pazartesi

İklim Kanunu taslağı hazır

İKLİM değişikliğiyle mücadelede çıkarılması beklenen İklim Kanunu'nun ilk taslağı hazırlan-

dı. Türkiye, 2053 net sıfır emisyon hedefine 5 bölüm, 3 geçici madde ve 20 maddeden oluşan kanun taslağıyla ilerleyecek. Kanun taslağına göre Emisyon Ticaret Sistemi kurulacak ve gönüllü karbon piyasası uygulama-

maya geçecek. Kanun kapsamında, iklim finansmanının yaygınlaştırılmasıyla iklim değişikliği teşviklerinin kullanımının

önü açılmış olacak. Emisyon Ticaret Sistemi'nde karar almada koordinasyon ve istişarelerin yapılarak politika bütünlüğünü sağlayacak Karbon Piyasası Kurulu kurulacak.

■ **Rana BUYUKTAŞ**

DOĞALGAZ PİYASASINDA TEMİNAT, REHİN, İPOTEK KOŞULLARI ESNEKLEŞTİRİLDİ

Doğalgaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişilere verilecek lisanslara ilişkin usul ve esasları belirleyen yönetmeliğin, lisans sahibinin yükümlülükleriyle ilgili bölümünde değişiklik yapıldı. Yönetmeliğin önceki halinde lisans sahiplerinin EPDK izni olmadan iletim, dağıtım ve depolama tesislerini teminat olarak göstermeleri, üzerine ipotek koydurması ve rehin vermesi yasaklanıyordu. Yeni yönetmelikle LNG iletim lisans sahipleri bu yasaklamada kapsam dışında tutuldu. Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler ile kamu tüzel kişisi olmayan depolama lisansı sahibi tüzel kişiler ise **EPDK'nın uygun görmesi halinde teminat, rehin ve**

ipotek verebilecekler. "Teminat olarak hisse rehni, kısıtlayıcı etkideğuracak alacağın temliki, lisans kapsamındaki hakların temliki, hesaplarının rehni, ticari işletme rehni, sigorta poliçelerinin temliki, ipotek ve malvarlığı rehni işlemleri ile bu mahiyette sonuç doğurabilecek herhangi bir işlem gerçekleştiremeyecekler. Ortakları da dahil üçüncü kişiler lehine kefil, garantör, kreditor, lehine ipotek veren olamayacaklar. Ayrıca müşterek ve/veya müteselsil borçlu sıfatı ile her namad altında olursa olsun üçüncü kişinin borcuna kefalet veya garantörlük verilmesi anlamına gelecek bir işlem tesis edemeyecekler." ANKARA-EKONOMİ

2020-2030 ARASI

Türkiye'nin "net
sıfır" maliyeti
171 milyar \$

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi'nin (İPM) hazırladığı dekarbonizasyon senaryosuna göre, Türkiye'nin net sıfır dönüşümünün 2020-2030 yılları arasında yatırım, işletme ve diğer harcamalar dahil toplam maliyeti 171 milyar dolar... İPM, Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yol Haritası'nın son raporunu Dubai'deki İklim Zirvesi COP28'de açıkladı. İPM İklim Çalışmaları Koordinatörü Dr. Ümit Şahin, Türkiye'nin net sıfır 2053 hedefinin çok önemli bir hedef olduğunu vurgulayarak, "Üç yıldır yürüttüğümüz kapsamlı çalışmalarla yenilenebilir ve temiz enerjiye dayalı bir enerji sistemiyle bu hedefe ulaşmanın mümkün olduğunu gösterdik" dedi. /31

İPM: TÜRKİYE'DE 2053'TE NET-SIFIR MÜMKÜN

Türkiye için karbonsuzlaşma yol haritası

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi (İPM), Dubai'deki İklim Zirvesi COP28'de düzenlediği bir basın toplantısıyla Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yol Haritası'nın üçüncü versiyonunu açıkladı.

Rapor, Türkiye'nin net sıfır CO2 emisyonu hedefine kömürü aşamalı olarak devreden çıkarak, yenilenebilir enerjiye (ağırlıklı olarak güneş ve rüzgar) hızla geçerek, iletim sistemindeki esneklik seçeneklerini kullanarak (pompaj depolaması, bataryalar vb.) ve sanayi, ulaşım ve binalarda elektrifikasyon ve **enerji verimliliği** yoluyla nasıl ulaşabileceğini gösteriyor.

Net Sıfır Senaryosu, karbon tutma ve yakalama ve negatif emisyon teknolojileri kullanılmadan Türkiye'nin emisyonlarını 2018 seviyelerine kıyasla 2030 yılında yüzde 32 ve 2050 yılında yüzde 68 oranında nasıl azaltabileceğini ortaya koyuyor.

Kömür santrallerinin tamamı 2040'a kadar tamamen kapatılabilir

Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yol Haritası çalışmasının ilk aşamasına göre, Türkiye emisyonlarını 2030 yılına kadar 2018 seviyelerine kıyasla yüzde 32 oranında azaltabilir ve 2050 yılına kadar yüzde 68 oranında azaltım sağlayabilir. Rapor, kömür yakatlı enerji santrallerinin çok büyük bir kısmının ise 2040 yılına kadar tamamen kapatılabileceğini vurguluyor.

Net sıfırın maliyeti 171 milyar dolar

Türkiye'nin Dekarbonizasyon Yol Haritası çalışmasının maliyet analizi kısmı ise net sıfır senaryosunda özetlenen dönüşümün yatırım, işletme, bakım ve diğer maliyetler dahil toplam maliyetinin 2020-2030 yılları arasında 171 milyar dolar olduğunu ortaya koydu. Toplam faydaların büyük bir kısmının (70 milyar dolar) azalan yakıt tüketiminden kaynaklandığı belirtilen rapora göre, net maliyetin 101 milyar dolar veya yılda yaklaşık 10 milyar dolar olduğu tahmin edildi.

Rapor, kömürden uzaklaşmayı tamamlamak için elektrik sektöründeki mevcut kömürlü termik santrallerin ne zaman ve hangi sırayla aşamalı olarak kapatılabileceğine dair içgörüler sunarken uygun depolama tesisleriyle birlikte belirli bölgelerde yeni gaz ve yenilenebilir enerji santrallerine duyulan ihtiyacı özetliyor ve bunların ne zaman ve ne özküde hayata geçirilmesi gerektiğini belirtiyor.

Yenilenebilir ve temiz enerjiye dayalı bir enerji sistemi şart

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi İklim Çalışmaları Koordinatörü Dr. Ümit Şahin, Türkiye'nin net sıfır 2053 hedefinin çok önemli bir hedef olduğunu vurgulayarak, şu yorumları yapıyor: "Üç yıldır yürüttüğümüz kapsamlı çalışmalarla yenilenebilir ve temiz enerjiye dayalı bir enerji sistemi ile bu hedefe ulaşmanın mümkün olduğunu gösterdik. Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yolu: 2050 Net Sıfır raporu 2050 yılında yüzde 68 emisyon azaltımı sağlayabileceğimizi gösterdi. Şebeke esnekliğini sağlayacak önlemlerin alınmasıyla yenilenebilir enerjinin üretimdeki payının 2050 yılında yüzde 91'e, depolama sistemlerinin 40 GW'a ulaşacağını ve elektrikli araç stokunun ise 2050 yılında yüzde 66'ya (19,4 milyon elektrikli araç)

Üç ciltlik raporda "enerji sektörü"yle ilgili öne çıkan başlıklar

Rüzgar kapasitesinde hızlı bir artış ve ardından güneş enerjisi kapasitesinde önemli bir büyüme söz konusu. 2040'tan sonra sisteme konsantrasyon ve açık deniz rüzgar kapasiteleri de eklenmektedir. Net Sıfır Senaryosunda, kara ve deniz rüzgar kurulu gücü 2030 yılında 32 GW'a, 2050'de ise 62 GW'a ulaşacaktır. Güneş enerjisi kapasitesinin çok daha hızlı büyümesi 2030'da 36 GW'a, 2050'de ise 193 GW'a ulaşması beklenmektedir.

Jeotermal enerji, büyük ölçekli enerji santralleri ve hidroelektrik santral kapasitesi daha mütevazı bir artış göstermektedir. 2030 yılına kadar depolama sistemlerinin toplam kapasitesinin 5,7 GW'a ulaşması ve 2050 yılına kadar 40 GW'a çıkması beklenmektedir. 2020'de, modern yenilenebilir enerji kaynaklarının (güneş, rüzgar, jeotermal, büyük ölçekli) payı yüzde 17'dir ve kademe olarak 2030'da yüzde 46'ya, 2035'te yüzde 64'e yükselmekte ve 2050'de yaklaşık yüzde 80'e ulaşmaktadır. Buna karşılık, fosil yakıt kaynaklarının elektrik üretimindeki payı 2020'de yüzde 58'den hızla azalarak 2030'da yüzde 29'a, 2035'te yüzde 13'e ve son olarak 2050'de yüzde 7'ye düşmektedir.

Net Sıfır Senaryosunda, Akkuyu'da 4,8 GW kapasiteli bir nükleer enerji santrali inşa halindedir. Elektrik sistemine 2030 yılında yüzde 8 oranında giren nükleer enerjinin elektrik üretimindeki payı yıllar içinde azalarak 2030 yılında yüzde 6,5'e, 2050 yılında ise yüzde 5'e düşmektedir.

Kömürlü termik santrallerin çoğu 2030'ların ilk yarısında aşamalı olarak kapatılmaktadır. Yerli linyit santrallerinin 2020 yılında 9,5 GW olan **kurulu gücü**, 2030 yılında 3 GW'a düşmekte ve 2035 yılına kadar tamamı aşamalı olarak kapatılmaktadır. 2020'de yaklaşık 9 GW olan **ihmal kömür santrallerinin kurulu gücü** 2030'da 4 GW'a, 2035'te 1,3 GW'a düşmekte ve 2040'ta tamamen kapanmaktadır.

sahip olacağını öngördük. Devam çalışmamız, net-sıfır hedefine adım adım nasıl ulaşılacağını göstermeye yardımcı oldu. Yerli linyit yakıtlı **kömür santrali** kapasitemizi 2030 yılında 3GW'a düşürebileceğimizi ve 2035 yılında ise tamamen kapatılabileceğimizi gördük. **İhmal kömürlü** termik santral kapasitesinin ise 2030'da 4 GW'a gerileyeceğini ve 2035'ten sonra tamamen kapatılabileceğini hesapladık. Böylece 2050 yılında fosil yakıtlara dayalı enerji üretimi sadece yüzde 7 olurken; güneş, rüzgar, jeotermal ve biyokütle payı yüzde 80'e yükselecek."

50 şirket OGDC imzaladı

Acilen eyleme dönüşmeli

Bu yıl başkanlığını Birleşik Arap Emirlikleri'nin yürüttüğü Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28. Taraflar Konferansı (COP28) kapsamında Küresel Karbonsuzlaşmayı Hızlandırma girişimi açıklandı. Girişim kapsamında, 118 ülke küresel yenilenebilir enerji kapasitesini 2030 itibarıyla 3 katına ve enerji verimliliğindeki ilerleme hızını iki katına çıkarmayı taahhüt etti. Taahhüdü imzalayan ülkeler arasında Birleşik Arap Emirlikleri, ABD, Brezilya, Japonya, İngiltere, Meksika, Polonya, Almanya, Avustralya, Kanada, Danimarka, Fransa, Kenya, Hollanda, Nijerya ve İspanya yer alıyor. Türkiye, Çin, Hindistan ve Güney Afrika'nın söz konusu taahhütte henüz imzası bulunmuyor. Küresel yenilenebilir enerji kapasitesinin 3 katına çıkarılması 2022'deki mevcut 3,4 teravat se-

viyesinden 2030'da 11 teravata yükselmesi anlamına geliyor. Söz konusu iki hedef, Uluslararası Enerji Ajansı'nın COP28 öncesinde zirvenin başarıya ulaşması için açıkladığı beş önemli adımdan ikisi arasında yer alıyor. Ayrıca girişim kapsamında küresel petrol üretiminin yüzde 40'ından fazlasını temsil eden 50 şirket, Petrol ve Gaz Karbonsuzlaştırma Sözleşmesi'ni (OGDC) imzaladı. Girişim çerçevesinde ayrıca metan emisyonlarını azaltım projeleri için bir milyar dolarlık finansmanın sağlanması taahhüdünde bulunuldu. Yenilenebilir enerji kapasitesindeki bu artışın fosil yakıtların aşamalı olarak kullanımdan kaldırılmasıyla birleştirilmesi gerektiğine işaret eden Lee, "Şu anda önemli olan, ülkelerin bu hedefi acilen politika, düzenleme ve yatırım eylemine dönüştürmesidir" ifadesini kullandı.

COP28'İN BAE'LI BAŞKANI FOSİL YAKITTAN ÇIKIŞ MAĞARAYA DÖNMEK OLUR

BAE'de düzenlenen COP28 iklim zirvesinin konferans başkanı Sultan El Cebir'in geçen ay düzenlenen bir etkinlikte fosil yakıtlar ve küresel ısınma arasında kurulan bağın bilimsel olmadığına yönelik sözleri büyük tartışma yarattı.

BİRLEŞİK Arap Emirlikleri'nde düzenlenen İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28'inci Taraflar Konferansı (COP28), dünya ülkelerinin birçok konuda yeni taahhütlerine sahne olurken, bir yandan da etkisiz olduğu gerekçesiyle çevrecilerin eleştirilerine maruz kalıyor. Son olarak zirve başkanlığını yürüten ve BAE'nin kamu petrol şirketlerinin başında bulunan Sultan Ahmet El Cebir'in karbon emisyonu ile ilgili sözleri tepki çekti.

'BİLİMSEL DEĞİL'

El Cebir'in politika yapımcılarla petrol şirketlerinin bir araya gelmesi gerektiğini savunan yaklaşıma birçok iklim bilimci ve çevreciler kuşkuyla yaklaşıyordu. Son olarak İngiliz The Guardian gazetesi, El Cebir'in 21 Kasım'da bir çevrimiçi etkinlikte yaptığı açıklamaları ortaya çıkardı. Küresel ısınmanın önüne geçmek için fosil yakıtlardan çıkılması gerek-

tiği görüşünün "bilimsel dayanakları olmadığını" iddia eden El Cebir, "dünya mağaraya dönüşürülme istenmiyorsa" fosil yakıtları terk etmenin sürdürülebilir bir gelişim sağlamayacağını savundu. Konferans başkanının sözleri çevrecilerden büyük tepki çekti. Daha önce de BAE'nin iklim zirvesini petrol ticaret anlaşmaları sağlamak için bir araç olarak kullandığına yönelik iddialar ortaya çıkmış, bunun üzerine El Cebir'e konferans başkanlığından istifa çağrıları yapılmıştı.

TEMİZ ENERJİ TAAHHÜTÜ

Öte yandan zirvede, Uluslararası Enerji Ajansı'nın zirvenin başarıya ulaşması için atılması gereken adımlar arasında gösterdiği yenilenebilir enerji kapasitesiyle ilgili de 118 ülkeden taahhüt geldi. Söz konusu ülkeler, küresel yenilenebilir enerji kapasitesini üç katına çıkarmak için taahhütte bulundu.

'BİR ANLAMI YOK'

» İKLİM aktivistlerinin COP28 ve diğer uluslararası zirvelerde açıklanan hedeflerin bir yaptırıma tabi olmaması ya da verilen taahhütlerin bağlayıcılığının olmamasını eleştiriyor. Çevrecilerin dikkat çektiği bir diğer konu ise

atılan adımların fosil yakıt kullanımını ortadan kaldırmaya değil, üretimdeki karbon salınımını azaltmaya yönelik olması. Zirveyi eleştiren çevrelerde bu önlemlerin küresel ısınmayla anlamlı bir mücadele olmayacağı vurgulanıyor.

Barışçıl nükleer teşvik edilecek

Rusya Devlet Nükleer Enerji Kuruluşu Rosatom Genel Müdürü Aleksey Likhachev ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) Genel Direktörü Rafael Grossi, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 28'inci Taraflar Konferansı (COP28) kapsamında Dubai'de bir araya geldi.

Rosatom Genel Müdür Likhachev, IAEA'nın sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak "barışçıl nükleer" teşvik etme faaliyetlerine desteğini teyit ederek bu yönde ortak çalışmalarını sürdürmeye hazır olduklarını ifade etti. Rusya, nükleer enerjinin iklim gündemindeki rolüne ilişkin IAEA ve bir grup ülke tarafından yapılan açıklamaya katıldı. Görüşmenin ana gündemini, Zaporijya Nükleer Güç Santrali'nin nükleer emniyet ve güvenliğinin sağlanması ile ilişkin konular oluşturdu. Görüşmede IAEA misyonunun santraldeki çalışmaları ve ajans uzmanlarının bu yıl 5 Aralık'ta planlanan düzenli rotasyonu üzerinde duruldu. Taraflar Ocak-Şubat 2024'te geniş çaplı istişarelerde bulunma konusunda mutabık kaldı.